

Sygn. akt II PSK 171/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa P.C.
przeciwko Głównemu Inspektoratowi Rybołówstwa Morskiego w S.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 września 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 17 czerwca 2020 r., sygn. akt V Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 17 czerwca 2020 r. oddalił apelację pozwanego G. w S. od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 4 października 2019r., którym przywrócono powoda P.C. do pracy u pozwanego na poprzednich warunkach.

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji wskazując, że pozwany nie przedłożył powodowi oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę, a ewentualne przyjęcie, że pismo informujące go o możliwości zaproponowania nowych warunków pracy i płacy stanowi *de facto* takie oświadczenie, nie zwalniało pracodawcy z obowiązku ustalenia kryterium doboru

pracowników, którym umowy o pracę wygasną. Ponadto brak złożenia powodowi propozycji dalszego zatrudnienia w pozwanym G. na dotychczasowych lub nowych warunkach Sąd Okręgowy uznał za przejaw postawy sprzecznej z zasadami współżycia społecznego. Ocena ta wiąże się nie z faktem wygaśnięcia stosunku pracy powoda z mocy prawa, lecz z przejawem woli pracodawcy w postaci niezaproponowania powodowi dalszego zatrudnienia. W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy przysługujące pracodawcy uprawnienie do wykorzystania instrumentów prawnych przewidzianych w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o rybołówstwie morskim oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 2340) dla sprawnego zorganizowania pracy urzędu, zostało utożsamione z przyzwoleniem na niczym nieuzasadnione i arbitralne potraktowanie powoda, mające na celu pozbycie się go w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, ponieważ poza powodem byli zatrudnieni inni pracownicy na takich samych stanowiskach pracy. Powyższe okoliczności zadecydowały - na podstawie art. 63 k.p. i art. 67 k.p. w związku z art. 56 § 1 k.p. - o uwzględnienie żądań powoda w zakresie przywrócenie go do pracy na poprzednich warunkach pracy i płacy.

Pozwany w całości zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S. oraz zasądzenia od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów postępowania w sposób, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 15^{zzs}² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych dodanej ustawą z dnia 14 maja 2020 r. (Dz.U. z 2020 r., poz. 875), która weszła w życie 16 maja 2020 r. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., polegające na niezastosowaniu tych przepisów; 2) art. 387 § 2¹ pkt 2 w związku z art. 382 k.p.c., polegające na nierozpoznaniu przez Sąd drugiej instancji wszystkich zarzutów podniesionych przez pozwanego w apelacji i brak objęcia oceną zarzutu apelacyjnego dotyczącego nieustosunkowania się przez Sąd Rejonowy do istotnego faktu likwidacji stanowiska pracy powoda,

wskazywanego przez pozwanego już w odpowiedzi na pozew jako przyczynę niezłożenia powodowi propozycji określającej nowe warunki pracy i płacy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołano się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wskazując, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania - art. 15zss² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w związku z art. 382 k.p.c. przez ich pominięcie oraz art. 387 § 2¹ pkt 2 w związku z art. 382 k.p.c., bowiem Sąd drugiej instancji nie rozpoznał wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji, a więc doszło do nieprawidłowej kontroli apelacyjnej. W ocenie pozwanego w niniejszej sprawie zarówno Sąd Rejonowy w S. jak i Sąd drugiej instancji w zaskarżonym skargą kasacyjną wyroku nie dokonały oceny przeprowadzonego dowodu z przesłuchania M.M. na okoliczność likwidacji stanowiska pracy powoda i nie odniosły się do tej okoliczności faktycznej, przy czym niewątpliwie jest, iż jest to okoliczność mająca istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Tym samym przyjęcie ustaleń Sądu Rejonowego za własne nie mogło doprowadzić do ustosunkowania się przez Sąd Okręgowy do zarzutu apelacyjnego dotyczącego braku ustaleń w zakresie wskazywanej przez pozwanego likwidacji stanowiska pracy powoda jako przyczyny niezaproponowania mu nowych warunków zatrudnienia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uregulowana w Kodeksie postępowania cywilnego instytucja skargi kasacyjnej ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia, czego wyrazem jest między innymi istotne ograniczenie dostępności tego środka pod względem dopuszczalnych jego podstaw. Pomimo pozostawienia w art. 398³ § 1 k.p.c. możliwości zaskarżenia orzeczenia z powodu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz z powodu naruszenia

przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, zakres tych zarzutów w odniesieniu do wszystkich podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi został ograniczony. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu Najwyższego, który jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna (podobnie jak uprzednio kasacja) nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r., III UK 6/08, LEX nr 469183).

Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie skarżący powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wskazując, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ustosunkowując się do przywołanej przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy stwierdzić, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami

interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133; z dnia 17 maja 2018 r., IV CSK 599/17, LEX nr 2499804). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436; z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 573/17, LEX nr 249707). Utrwalony jest także pogląd, że skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170 oraz z

dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932). Stąd w razie powoływania się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia. Nie jest dopuszczalne przenoszenie argumentacji służącej wykazaniu przyczyny kasacyjnej do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ani odwoływanie się do tego uzasadnienia, podstawy skargi bowiem są badane dopiero przy rozpoznawaniu skargi, po jej przyjęciu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656 czy z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632).

Oceniany w tym kontekście wniosek skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Po pierwsze, do postępowania kasacyjnego nie należy rozstrzyganie sporów o ocenę dowodów ani o prawidłowość ustalenia stanu faktycznego sprawy, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany. Sąd Najwyższy, nie jest sądem faktów, a wyłącznie sądem prawa. W zakresie jego ustawowych kompetencji nie mieści się korygowanie ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego dokonanego przez sąd drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2018 r., I UK 437/17, LEX nr 2570520). Sąd Najwyższy - co zostało zaznaczone powyżej - jest bowiem związany w postępowaniu kasacyjnym ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy (art. 393³ § 3 k.p.c.). Po drugie, Sąd pierwszej instancji ustalił stan faktyczny sprawy, który za własny przyjął Sąd drugiej instancji, na podstawie zeznań świadka M.M., że „reorganizacja spowodowała konieczność zakończenia dalszej współpracy z przynajmniej kilkunastoma pracownikami pozwanego, a to powodowało konieczność zastosowania konkretnych kryteriów doboru pracowników, z którymi współpraca zostanie zakończona na skutek nieprzystawienia im nowych warunków pracy i płacy. Istotne bowiem było to, że wielu pracowników zatrudnionych było wówczas na tym samym co powód stanowisku (starszy inspektor). Niektórym z nich jednak pracodawca przedstawił propozycję dalszego zatrudnienia, innym - nie. Pracodawca był zatem zobligowany do dokonania oceny, który pracownik i z jakich przyczyn otrzyma propozycję dalszej pracy, a który takiej propozycji nie otrzyma i dlaczego (również rozważając powyższe w płaszczyźnie aspektu zakazu dyskryminacji pracowników)”. Powyższe oznacza, że bezpodstawnie zarzuca

skarżący brak oceny zeznań świadka w tym względzie. Po trzecie, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lipca 2014 r., I PK 316/13 (LEX nr 1511811), wyraził trafny pogląd, że w sytuacji, gdy skarga kasacyjna nie zarzuca obrazy jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę wyrokowania sądu odwoławczego, to w konsekwencji nie jest możliwa ocena, czy naruszenie przepisów prawa procesowego wskazanych przez nią w podstawie kasacyjnej mogło mieć - rzeczywiście - istotny wpływ na wynik sprawy, czego wymaga przepis art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie chodzi przy tym o czysto teoretyczną możliwość takiego wpływu, lecz o wykazanie, że w okolicznościach danej sprawy ten wpływ był (mógł być) realny, a można to stwierdzić dopiero wówczas, gdy w skardze zostanie podniesiony adekwatny w konkretnych okolicznościach faktycznych zarzut obrazy prawa materialnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I PK 208/13, LEX nr 16460590). Zatem, aby uznać, że w rozpoznawanej sprawie rzeczywiście nie zostały rozważone w postępowaniu apelacyjnym wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia twierdzenia i zarzuty skarżącego przedstawiane w toku całego postępowania niezbędne jest określenie przepisów prawa materialnego, które stanowiły (lub powinny stanowić) podstawę roszczenia zgłoszonego w pozwie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2012 r., I PK 125/12; LEX nr 1675322). Skarżący nie oparł skargi kasacyjnej na naruszeniu przepisów prawa materialnego, co wyklucza weryfikację jego twierdzeń o kwalifikowanym naruszeniu przepisów postępowania.

W konsekwencji brak jest w rozpoznawanej sprawie podstaw do przyjęcia, aby zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała twierdzenie o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej w zakresie naruszenia wskazanych przepisów.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.